

Lehdistötiedote

Julkaisuvapaa 9.11.2011 klo 15.00

Kekkonen ei ollut kirkon ihannepresidentti

Urho Kekkonen ei ollut kirkon näkökulmasta ihannepresidentti, käy ilmi Helsingin yliopistossa tänään julkistettavasta Suomen kirkkohistoriallisen seuran kustantamasta teoksesta *Kirkko, Kekkonen ja politiikka 1962–1982*. Teologian tohtori Ville Jalovaara on tutkinut, mikä oli evankelis-luterilaisen kirkon suhde politiikkaan Kekkonen presidenttikaudella.

Jalovaaran mukaan vahva kommunisminvastaisuus leimasi kirkon julkisuuskuvaa aina 1970-luvulle asti. 1950-luvun lopun ulkopoliittiset kriisivuodet olivat vakuuttaneet kirkon siitä, että Kekkonen oli suomalaisen yhteiskunnan turva Neuvostoliiton ja kotimaisen äärivasemmiston uhkaa vastaan. Melko pian alkoi kuitenkin valjeta, ettei kirkon luottomiehen viitta täysin sopinutkaan Kekkonen harteille. Kekkonen provosoi kirkkoa kärkeillä mielipiteillään, mutta piti samalla tiukasti kiinni valtaoikeuksistaan piispojen nimitysten kohdalla.

”Vuoteen 1964 asti virassa toiminut Ilmari Salomies näyttää olleen arkkipiispoista ainoa, joka kävi Kekkonen kanssa tasavertaisia keskusteluja poliittisista kysymyksistä. Martti Simojoen ja Mikko Juvan kanssa ei samanlaista luottosuhdetta syntynyt”, Jalovaara kertoo.

Jalovaaran mukaan kulttuuri-ilmapiirin muutos yllätti kirkon johdon 1960-luvun puolivälissä, jolloin kirkon asemaan kohdistunut arvostelu alkoi kuulua äänekkäänä. Kirkko koki haastajikseen kaikki vasemmistopuolueet SDP:tä myöten, eikä presidentti ojentanut auttavaa kättään. Kekkonen halusi integroida äärivasemmiston kannattajat osaksi suomalaista yhteiskuntaa, kun taas kirkon asenne oli lähes päinvastainen.

”Kirkon piirissä nousi selvä pettymys siihen, että tämä jota ensin luultiin kaveriksi, jättikin meidät kamppailemaan yksin radikalismien kanssa”, Jalovaara sanoo.

Jalovaaran mukaan kirkko onnistui säilyttämään yhteiskunnallisen asemansa kriisivuosina pitkälti arkkipiispa Martti Simojoen johtamistaitojen ansiosta. Simojoki piti keskusteluyhteyden avoinna kriitikoihin, mutta vastusti kirkon asemaan kaavailtuja konkreettisia muutoksia. Poliittista tukea kirkko haki lähinnä kokoomuksesta, sillä liittoutuminen radikalismien vastavoimana esiintyneen Suomen Kristillisen Liiton kanssa ei kirkon johtoa innostanut. Piispat ja Kotimaa-lehti suhtautuivat pitkään avoimen kielteisesti kristilliseen liittoon, jonka tapaa yhdistää politiikka ja uskonto vierastettiin. Taustalla hiersi myös puolueen vaikuttajien kriittinen suhtautuminen kirkon johdon linjauksiin.

Vuoden 1970 eduskuntavaaleissa kirkon ja valtion eroa ajanut kansanrintama jäi kirkon huojennukseksi tappiolle, ja vuosikymmenen lopulla ilmapiiri Suomessa kääntyi konservatiivisemmaksi. Jalovaaran mukaan liennytyksen kirkon ja vasemmiston väleihin toi pikemminkin kommunismin kannatuksen heikentyminen kuin kirkon oma asennemuutos. Etenkin keskustan johtamat hallitukset osoittautuivat ministeriöiksi, joiden kanssa kirkon oli helppo asioida, ja välien uudelleen lämpeneminen SDP:n suuntaan otettiin ilolla vastaan.

Ristiriidoista huolimatta kirkko piti Kekosta isänmaan ystävänä ja oli valmis myönnytyksiin, joita ulkopoliittikan katsottiin vaativan. Kirkon ja Kotimaa-lehden välille syntyi aiheesta poikkeuksellisen julkinen riita vuonna 1975, kun kirkon johto kielsi Neuvostoliiton uskonnonvainoista puhuneen pastori Richard Wurmbrandin esiintymiset suomalaisissa kirkoissa Suomen Ety-kokouksen alla. Jalovaaran mukaan syynä oli presidentin kansliasta tullut pyyntö, vaikka kirkon johto tämän kielsikin.

Viimeistään vuoden 1978 vaalien alla turhautuminen Kekoksen pitkään valtakauten oli kasvanut niin, että kirkon piirissä kaivattiin Tamminiemeen vahdinvaihtoa. Tämän johdosta Mauno Koiviston, maan ensimmäisen vasemmistolaisen presidentin valintaan suhtauduttiin keväällä 1982 huomattavan toiveikkaasti.

Lisätietoja:

Tutkijatohtori Ville Jalovaara
Puh. 044 011 4800
ville.jalovaara@helsinki.fi